

NEMZETI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT

A szakosított szociális intézményekben élők kapcsolattartására vonatkozó javaslatok

2020. december 1.

A koronavírus terjedésének megakadályozása Magyarország egyik legfontosabb feladata. A fertőzés terjedése különösen veszélyes az ápolást, gondozást nyújtó intézményekben, ahol a lakókat egészségi állapotuk és életkoruk okán kiemelt védelemben kell részesíteni. A járvány elleni védekezés során azonban figyelemmel kell lenni arra, hogy a védekezés során bevezetett korlátozások a bentlakásos intézményben élők jogait a lehető legkisebb mértékben korlátozzák, és támogassák a kapcsolattartás jogának gyakorlását.

A kapcsolattartás korlátozásának terjedelme

A járvány terjedésének megakadályozása érdekében hozott óvintézkedések betartása mindenkinek érdeke és feladata. Ugyanakkor gondolnunk kell az ellátottaknak a védekezéssel kapcsolatos korlátozottságból, és bezártságból, valamint a betegségtől való félelemből fakadó pszichés terhére is, valamint figyelembe kell venni a járvány időbeli elhúzódását is. Az ellátást igénybe vevők nagyfokú pszichikai terhelésnek vannak kitéve, amikor a szeretteikkel való személyes kapcsolattartásuk korlátozott. A lelki egészséghez való jog ugyanolyan fontosságú, mint az egészségügyi ellátáshoz és a biztonsághoz való jog, így a korlátozás mértékét a szükségesség, arányosság elvének figyelembevételével kell meghatározni. Fontos, hogy a korlátozás az adott járványügyi helyzethez illeszkedően megfelelő mértékű és időben szabályozott legyen. A kapcsolattartás korlátozása ne eredményezze a szabad mozgás teljes akadályozását, és ne keltsen az ellátottban félelmet.

Fontos kiemelni, hogy nem csak az idősotthonokban élő ellátottakat érintik a korlátozások, hanem valamennyi szociális szakosított ellátást nyújtó intézményben élő ellátottat, ideértve a fogyatékkal élőket, pszichiátriai betegeket, szenvedélybetegeket, hajléktalanokat. A kapcsolattartás szükségessége minden ellátotti csoport esetében kiemelten fontos, azonban annak az egyén számára legmegfelelőbb megvalósulási módja a szükségletek szerint differenciált. Az intézményeknek a kapcsolattartás többféle módját fel kell ajánlaniuk a lakók számára.

I. KAPCSOLATTARTÁS JAVASOLT FORMÁI JÁRVÁNYÜGYI KÉSZÜLTSEG IDEJE ALATT

- 1. Audiovizuális eszközök használatával megvalósuló kapcsolattartás**
- 2. Személyes látogató fogadása az intézményben**
- 3. A szakosított ellátást biztosító intézmény elhagyása látogatás céljából**

1. Audiovizuális eszközök használatával megvalósuló kapcsolattartás

Gyakorlati megvalósulásai lehetnek:

- **Vonalas telefon (intézményi)**

Az intézmények nagy részében rendelkezésre áll, azonban az ellátottak számára nem minden intézményben adott a lehetőség, hogy használják. Van ahol csak adott helyszínen lehet hozzáférni, korlátozott időtartamban, az intimitást nélkülöző módon.

- **Mobiltelefon (intézményi)**

Az intézmények nagy részében rendelkezésre áll, azonban használhatósága korlátozott, behatárolt a beszélgetés időtartama és az intimitást nélkülözően felügyelet mellett történik a használata.

- **Mobiltelefon (ellátott sajátja)**

Nem rendelkezik minden ellátott mobiltelefonnal, illetve nem tudja megvásárolni és fenntartani, továbbá nem minden ellátott bír a használatra vonatkozó képességgel (fogyatékkal vagy demenciával élők).

- **Video chat: skype, messenger, Viber**

Lehetőséget biztosít arra, hogy az ellátott a hozzátartozójával élő kép formájában is kapcsolatot tudjon tartani, mellyel már egy magasabb szintű kapcsolattartás biztosítható.

Ezen kommunikációs csatornák használatához vagy az ellátott saját okos telefonja, táblagépe, számítógépe (laptop) szükséges, vagy az intézmény által ugyanezen eszközök biztosításával történhet.

A készülékek használatánál mindenképp szükséges a készülék használatát követő fertőtlenítés pl. alkoholos kendő használatával

Javasolt az online szoba kialakítása, a szükséges eszközpark beszerzése, bővítése, szélessávú internet biztosítása, az ellátottak és/vagy a személyzet felhasználói ismeretekre történő oktatása. Azon ellátottak segítése, akik mentális és egészségi állapotuk okán nem képesek az audiovizuális eszközök használatával megvalósuló kapcsolattartásra.

Fontos értéke az audiovizuális eszközök használatával megvalósuló kapcsolattartásnak, hogy egy esetleges járványügyi hatóság által elrendelt járványügyi zárlat idején is az elérhető legteljesebb mértékben támogatja a kapcsolattartási jog érvényesülését.

Kialakítás esetén:

- Online szoba természetes szellőzéssel rendelkező helyiségben alakítható ki.
- A szoba berendezésekor törekedni kell a könnyen mosható, fertőtleníthető felületek kialakítására, továbbá minimális bútorzat használatára.
- A számítógép beállításánál javasolt külön billentyűzet és egér biztosítása.

- Online előjegyzési felületet vagy telefonos bejelentkezési lehetőséget kell biztosítani, hogy a hozzátartozó időpontot tudjon foglalni, ami alapján az intézmény gondoskodik arról, hogy a gondozott az online szobában az adott időpontban megjelenjen.
- Az előjegyzési idők kialakításánál minimum 15 percet biztosítani kell egy személy kommunikációjára, továbbá figyelembe kell venni a két beszélgetés között a szoba szellőzésére, tárgyak fertőtlenítésére fordítandó időt is.
- A kialakított lehetőségekről intézményre szabottan a helyiség használatára vonatkozó eljárásrendet kell kidolgozni, melyet jóvá kell hagyatni az illetékes járási hivatallal.
- Az online szoba használatának lehetőségéről, az erről szóló eljárásrendről tájékoztatni kell mind a hozzátartozókat, mind a gondozottakat.
- Biztosítani kell, hogy a gondozott mielőtt az online szobába menne, kezet mosson vagy kezet fertőtlenítsen.
- Izolációban lévő gondozott az izoláció tartama alatt az online szobát nem használhatja.

2. Személyes látogató fogadása az intézményben

Jelen járványügyi készültségben olyan feltételek biztosítása szükséges, melyek elsődleges célja a fertőzés terjedésének megakadályozása.

A személyes kapcsolattartás kialakításának, megvalósításának módja nagymértékben függ az intézményi adottságoktól. A hideg idő beköszöntével a személyes kapcsolattartás főleg belső térben erre szolgáló helyiségekben és megfelelő védőeszközök használatával valósulhat meg.

Gyakorlati megvalósulásai lehetnek:

Minden alább részletezett kapcsolattartási helyszín és mód feltételezi, hogy a látogató személyek eleget tesznek a járványügyi hatóság mindenkor előírásainak, különös tekintettel a maszkviselés, lázmérés, távolságtartás, kézfertőtlenítés szabályaira. Továbbá nyilatkozatot tesznek minden látogatás előtt arról, hogy ismerik a koronavírus fertőzés tüneteit (láz, köhögés, nehézlégzés), fenti tünetekkel nem rendelkeznek, illetve az elmúlt 14 napban nem kerültek kapcsolatba igazolt COVID-19 pozitív személlyel.

Javasolt

Látogatópont kialakítása: látogató szoba, fűthető sátor, látogató konténer

Az intézményben kialakított szoba vagy az intézmények területén kialakított fűthető sátor, vagy látogató konténer elhelyezésével biztosítható, hogy hideg időben is komfortos körülmények között valósuljon meg a személyes kapcsolattartás. További előny, hogy így a látogatók az intézmény épületein kívül tartózkodnak, csökkentve a fertőzés tovaterjedésének veszélyét. A személyes látogatások előzetes egyeztetésével, koordinálásával elkerülhető a zsúfoltság és a várakozás, továbbá kellő módon ütemezhetővé válik a kapcsolattartás.

Kialakítás esetén:

- Fűthető sátor, látogató konténer vagy látogató szoba lehetőség szerint az intézmény bejáratához legközelebb eső részen, egyéb utaktól kereszteződésmentesen kerüljön kialakításra.
- Természetes szellőzési lehetőség biztosítható legyen.
- A helyiség berendezésekor törekedni kell a könnyen mosható, fertőtleníthető felületek kialakítására, továbbá minimális bútorzat használatára.
- A látogató kabátját, egyéb tárgyi eszközeit egy különálló részen helyezze el.
- Fűthető sátorban, látogató konténerben kézfertőtlenítési lehetőséget biztosítani kell.
- Gondozottanként egyszerre csak két kijelölt személy látogathat, melyet nyilvántartani szükséges.
- A látogató tegyen nyilatkozatot minden látogatás előtt arról, hogy ismeri a koronavírus fertőzés tüneteit (láz, köhögés, nehézlégzés), fenti tünetekkel nem rendelkezik, illetve az elmúlt 14 napban nem került kapcsolatba igazolt COVID-19 pozitív személlyel.
- Online és telefonos előjegyzési felületet kell biztosítani, hogy a látogató időpontot tudjon foglalni, ami alapján az intézmény gondoskodik arról, hogy a gondozott megjelenjen a foglalt időpontban a látogatóponton. A személyes látogatás megvalósulásához elengedhetetlen annak megítélése az intézmény részéről, hogy a gondozott egészségügyileg, mentálisan és pszichésen is alkalmas a látogatásra.
- Az előjegyzési idők kialakításánál maximum 30 percet kell biztosítani egy látogatásra, továbbá figyelembe kell venni két látogatás között a szoba szellőzésére, tárgyak fertőtlenítésére fordítandó időt is.
- Megfelelő tájékoztatást kell biztosítani a kialakított lehetőségekről.
- Intézményre szabottan a látogató pontok, helyiségek használatára vonatkozó eljárásrendet kell kidolgozni, melyet jóvá kell hagyatni az illetékes járási hivatallal.
- A látogatás alatt a látogató és a látogatott is viseljen szájmaszkot.
- A helyi adottságtól függően plexifallal vagy térelválasztó, akár ujjas nejlonnal is el lehet választani a látogatót a látogatottól.

A gondozottak higiénés szükségleteinek kielégítéséről (fodrász, manikűr, pedikűr) az intézménynek havi egy alkalommal gondoskodnia kell, amelynek során a fentiekhez hasonlóan a feltételeket biztosítani szükséges.

3. A szakosított ellátást nyújtó intézmény elhagyása látogatás céljából

Jelenleg a 42935-2/2020/EÜIG NNK Határozat alapján „különösen méltányolható helyzetben az intézményvezető külön engedélyével az intézmény-elhagyási tilalom alól már most biztosított a felmentés, mely azonban nincs szabályozva, ugyanakkor karácsony közeledtével ez különösen fontos.

Javasolt:

- 72 órán belüli távolmaradás abban az esetben engedélyezhető, ha az intézmény a gondozottat visszaérkezés után 10 napig izolálnia tudja.
- 72 órán túli távolmaradás esetén a gondozott visszatérése két, legalább 48 óra különbséggel 10 napon belül vett oro/nasopharyngeális törletmintá SARs-CoV-2 PCR vizsgálat negatív eredményéhez kötött.

- Mielőtt a hozzátartozóval a gondozott távozna, a hozzátartozónak írásban nyilatkozni szükséges arról, hogy ismeri a koronavírus fertőzés tüneteit (láz, köhögés, nehézlégzés), fenti tünetekkel nem rendelkezik, illetve az elmúlt 14 napban nem került kapcsolatba igazolt COVID-19 pozitív személlyel, továbbá arról, hogy mindez igaz arra a környezetre (rokonságra), akik kapcsolatba fognak kerülni a gondozottal.
- Az intézmény elhagyásakor a gondozottal kerülni kell a nagy bevásárló központokat, amennyiben lehetséges kerülni szükséges a tömegközlekedést, továbbá lehetőség szerint minél szűkebb családi körben töltsse a gondozott az intézményen kívül rendelkezésére álló időt.

II. ÁGYHOZ KÖTÖTT ELLÁTOTTAK LÁTOGATÁSA.

Aktuális betegség, vagy krónikus állapot, fogyatékoság okán ágyhoz kötött, így az intézményen belüli mozgásukban korlátozott ellátottak esetében is elengedhetetlen lenne a személyes kapcsolattartás.

Gyakorlati megvalósulásai lehetnek:

- **Megfelelő, mozgatható betegágyak biztosításával.**

A megvalósulást akadályozó tényezők: Az intézmények legtöbbje nem rendelkezik mozgatható betegágyakkal. Az emeleten elhelyezett betegek esetében lift hiánya, illetve hogy a betegágy nem fér be a liftbe, avagy a látogató helyiségbe. A beteg aktuális egészségi állapota nem teszi lehetővé ezt a fajta mozgást.

Javaslat:

Mozgatható betegágyak hiányában, hasonlóan a végstádiumban lévő betegek esetéhez – a járványügyi előírások szigorú betartásával -, a személyes látogatási módot engedélyezni előre egyeztetett időpontban az alábbiak figyelembevételével.

- Gondozottanként egyszerre csak két kijelölt személy látogathat, melyet nyilvántartani szükséges.
- A látogató kabátját, egyéb tárgyi eszközeit egy különálló helyiségben helyezze el, majd ezt követően mossa és fertőtlenítsse a kezét.
- A látogató a látogatás során szájmascskot viseljen, illetve utcai ruházatára védőköpenyt az intézmény biztosítson.
- A látogató tegyen nyilatkozatot, hogy ismeri a koronavírus fertőzés tüneteit (láz, köhögés, nehézlégzés), fenti tünetekkel nem rendelkezik, illetve az elmúlt 14 napban nem került kapcsolatba igazolt COVID-19 pozitív személlyel.
- Online és telefonos előjegyzési felületet kell biztosítani, hogy a látogató időpontot tudjon foglalni.
- Az intézmény gondoskodik arról, hogy a látogató a lehető legrövidebb úton jusson el a gondozotthoz.
- Az előjegyzési idők kialakításánál maximum 30 percet kell biztosítani egy látogatásra. A végstádiumú beteg látogatását időkorlát nélkül szükséges biztosítani.
- A látogatást követően biztosítani kell a szoba szellőzését, tárgyak fertőtlenítését.
- Megfelelő tájékoztatást kell biztosítani a kialakított lehetőségekről.
- A látogatás alatt a látogató és a látogatott is viseljen szájmascskot.

III. Önálló lakrészt biztosító szakosított ellátásokra VONATKOZÓ SZABÁLYOK

Az önálló lakrészt biztosító szakosított ellátások esetében, ahol az ellátottak külön lakrészben önállóan vagy hozzátartozójukkal élnek, a járványügyi megelőző intézkedéseket ahhoz igazítva kell kialakítani. Az önálló lakrészben élő lakók látogatási ideje nem korlátozható 30 percben. Azon személyek esetében, akik saját döntésük alapján az intézmény által biztosított teljes körű ellátást étkezés igénybevétele nélkül veszik igénybe, azok számára a napi kijárási szabályait nem kell meghatározni.

2020. december „08.”

Dr. Müller Cecília

országos tisztifőorvos

2020. december „08.”

Jóváhagyom:

Prof. Dr. Kásler Miklós

miniszter